

SZÉKELY HIRLAP

POLITIKAI S VEGYESTARTALMU KÖZLÖNY.

KIADÓ-HIVATAL:

Az ev. ref. főiskola nyomdájában.

SZERKESZTŐI SZÁLLÁS

NAGY-KÖZ ELEJE.

Hirdetési ár: Három hasábos garmond sorért, vagy annak helyéért először 7 kr., másodszor 6 kr., harmadszor 5 kr. és minden beiktatásért külön 30 kr. o. é. belyegdíj. — Három hasábos nyilttéri sorért 20 kr. o. é.

Hirdetéseket elfogad: helyben a kiadó-hivatal.
Pesten, Zeisler M. hirdetés közvetítő intézete, Királyutca 60-ik sz.,
és J. Haasenstein és Vogler Bécsben (Wollzeile 9-dik sz.)

Megjelenik e lap minden szerdán és szombaton, reggel.

NAGY FÉLÍVEN.

ELŐFIZETÉSI ÁR

Negyedévre 1 ft 30 kr.
Félévre 2 „ 50 „

Nyilt levél a szerkesztőhöz.

Marosszék, sept. elején.

Mogbocsásson t. szerkesztő ur, ha jelen soraimmal az ismert angol jelszó ellen vétek, melyszerint „minden polgár király a maga házában.” Ime én önnek saját házában, a „Székely Hirlap” hasábjain kívánom egy hibáját szemére lobbantani, — remélem azonban, hogy e miatt nem fog ön orrom előtt ajtót zárni.

A lapok, mint a nyilvánosság közegei, s legkivált, ha politikával is foglalkoznak, első sorban vannak hivatva, hogy a közérdekű, országos dolgokat szóba hozzák, szellőztessék, megvitassák s a megállapodott közvéleményt viszhangozzák, avagy az eszmék kitisztázása által közvéleményt teremtsenek.

Ily közérdekű, országos ügynek tekintem én mindenha az országgyűlési képviselők választását.

Marosszék egyik kerülete és Maros-Vásárhely városa azon helyzetben vannak, hogy képviselőt kell választaniok, miután eddigi követeik az ország egyik házából átléptek az ország másik házába, a pesti Sándor-utczai házból, a marosvásárhelyi Szent-Miklos-utczai házba. Az országot szolgálták eddig, az országot szolgálják most, de az ország várja az illető választó-kerületektől, hogy az áthelyezés által megürült előbbi szolgálati helyeket betöltsék, új szolgák állítása által. S miután e betöltés legelső sorban a mi kötelességünk; és miután e kötelesség betöltésének kérdése legközvetlenebbül a „Székely Hirlap” körébe vág:

vádolom a „Székely Hirlap”-ot saját házában, hogy ez ügyet még nem szelöltetett, — holott országvilág három jelöltről beszél a marosszéki képviselőségre, — holott országvilág egy jelöltről sem beszél a marosvásárhelyi Deák-párti képviselőségre.

„Világosságot, több világosságot!” — a nagy haldokló eme nagy szavai, úgy látom, nálunk is elkelnének, — bár nem akarom hinni, hogy nálunk haldoklóval lenne dolgunk, akár a pártot, akár az alkotmányos érületet nézem.

Főhivom tehát a t. szerkesztő urat,

hogy akár beszéljen, akár beszéltesse valakivel követválasztásaink mibenlétéről.)*
Egyébiránt stb.

Cs—i.

Nyilatkozat.

Alólirt, önmagam iránti kötelességemnek ismerem kinyilatkoztatni, hogy a Magyar Polgár közelebbi számában, gróf Rédey István ellen megjelent cikkekkkel, semmi összeköttetésben nem állok és azokat oly módu fegyver-nemnek tartom, melylyel harcolni nem akarok és nem is tudok.

Gr. Toldalagi Viktor.

Országgyűlés.

XLVII.

Delegatiók.

A hivatalos lap Sept. 3-iki száma közli a közösügyi költségvetést a következő szentesítési záradékkal:

„A magyar országgyűlés részéről a közös ügyek tárgyalása végett kiküldött s általunk f. évi július 11-ére Bécsbe összehívott országos bizottság, és a birodalmi tanács bizottsága által az 1870-ik évi közös kiadások költségvetése, valamint a szárazföldi hadsereg 1869-ik évi szükségletére kért póthitel tárgyában hozott, és közös miniszteriumunk utján hozzánk felterjesztett fennebbi határozatokat az 1867. XII. tv. cikk értelmében ezennel jóváhagyjuk és megerősítjük. Kelt Bécsben, 1869. évi aug. hó 30-án. Ferencz József, s. k.; Beust Nándor, s. k.; b. Kuhn Ferencz, s. k.; Becke Ferencz, s. k.

A költségvetés főbb tételei a következők: a közös külminiszteriumé, 4,024,171 frt; — a közös hadügyminiszteriumé, még pedig a szárazföldi hadseregé, 71,845,857 frt; a hadi tengerészeté 7,273,312 frt. — A közös pénzügyminiszteriumé 1,736,577 frt; — a közös számlenőrség legfőbb számszék 104,093 frt.

Összesen 85,084,012 frt.

Ezen összegből a törvény értelmében levonatik a határvámok jövedelme, mely egyelőre 12,000,000 frtban vétetett fel, s marad e szerint 73,084,012 frt melyből a quotális arány szerint a magyar korona országaira 21,925,203 frt 60 kr. esik.

Rendkívüli költségvetés fejében szükségeltetik a külügyekre 90,300 frt; a hadügyekre, még pedig a) a szárazföldi hadsereg részére 3,818,500 frt, b) a hadi tengerészetre 2,459,953 frt; a pénzügyminiszterium részére 6930 frt. Összesen 6,375,683 frt, melyből a magyar korona országaira 1,912,704 frt 90 kr esik.

A közös hadügyminiszter által kért póthitel 3,790,000 frtra rug, mely összegből a magyar korona országaira 2,137,000 frt esik.

E szerint a magyar országos költségvetésbe a következő közösügyi költségvetési tételek vé-

*) Annit a mennyi tényképen tudomásunkra jutott: eddig is közöltünk. Kosza hírek tovább terjesztését azonban nem tekintettük soha föladatunknak. Mindazáltal közreadjuk e hibázató felszólalást, hogy tudomására jusson azoknak, a kiket tulajdonkép illet: a marosvásárhelyi és marosszéki Deák-pártnak, mert rájuk nézve eljött a cselekvés ideje.

tetnek fel: I. Rendes szükséglet: 21,925,203 frt 60 kr. — II. Rendkívüli szükséglet: 1,922,704 frt 90 kr. — III. A hadügyi póthitel: 1,137,000 frt. Összesen tehát: 24,964,908 frt és 50 kr. o. é. — (Az osztrák tartományok közös költsége összesen 58,274,786 frt 50 kr o. é.

Tanügy.

Háromszék, aug. vége

A háromszéki tankerület augusztus 26-án tartotta meg első iskolatanács-gyűlését. A kerületi tanfelügyelő, m. Antalfi Károly ur, igen tapintatos módon s a legnagyobb ügyességgel vezette a gyűlést. Lelkes megnyitó beszéde már előre is nagyon előnyösen mutatta be a derék ügyfért, ki igaz hazafi érzettel, teljes erélyességgel, és a nagy ügy egészen átértett felfogásával állott vezéreül e kerület ügyszerető s ahhoz értő férfiakból alakult iskolatanácsának.

Az alakulás, szakbizottságok választása, a gyűlések tartása idejének meghatározása stb. mindenki által ismert tárgyai az iskolatanács első gyűlésének, itt is átmentek, úgy, mint mindenütt, — ezekről semmi megjegyezni valóm nincsen.

Csak a gyűlés egy, de teljes fontosságú tanácskozási tárgyát írom meg; mert az olyan, hogy kerületünk közmívelődési történetében századokra kiható fontossága lehet.

Ezen kérdésére a tanácsot illető utasításoknak: „hol, minő iskolákat lát az iskolatanács szükségesnek fölláttani,” alapos és a nagy kérdés horderejéhez méltó higgadt tanácskozás után a gyűlés azt határozta, miután urunk királyunk ő felsége, a revindicált havasok s a Székelyföld kebelében levő, volt katonai nevelő intézeteket, — a milyen ezen kerületben kettő van t. i. a szent-györgyi és k-vásárhelyi, — magának a nemzetnek közmívelődése előmozdítására adta vissza, ezekből, állami segély igénybevételével állittassék Sz.-Györgyön (a régi norma helyén) egy felső népiskola, belé rendezve ebbe azon tantárgyakat, melyek a vidék népeinek életmódját illetőleg legszükségesebbek; Kézdi-Vásárhelytt pedig egy jó realiskola. — Im! ez a gyűlés egyetlen határozata, — de elég ez arra hogy e gyűlés emlékezetét megörökítse. Tekintetbe véve ugyan is azt, hogy Háromszéken egy reformátum s egy catholikum gymnasium már van, ezen most tervezett két felekezeti iskolát s még a kerületben levő sok jöreményű, s jó népiskola. Háromszék közmívelődésének oly biztos alapul szolgálnak, mely minden kívánatot kielégíthet.

Isten adjon segédelmet a derék felügyelőnek, s a hivatását már első tetteiből láthatólag ily helyesen felfogó iskolatanácsnak, hogy mit most határoznak, ügyesen kivihessék; mert e munkájokban ezreknek áldása kísérendi, s egy nemzet hálája fogja jutalmazni őket.

A szakbizottságoknak utasításul adatott, hogy mind két iskola felállítására részletes tervet dolgozzanak a jövő gyűlésig; azon feltétellel, hogy azon iskolák már az 1870/71 iskolai évben megnyiljanak.

Mi lesz a tervjavaslat, azt annak idején megírom.)*

Tanügyi.

*) Kérjük is,

Szerk

Szerk

Fundatia pentru Scoala - BCU Cluj-Napoca.

1931. Éalusi beszélgetések.

Csitt-Szentivány, aug. vége.
(Folytatás.)

Minden jó lélek örvendett ez eseménynek. De örömről — legalább nekünk marosszékieknek — nem sokáig tartott. Mert, nemsokára jött véletlenül egy lesújtó utasítás a 67—1063. számú t. esperesi körlevél öm. szavaiban: „Az egyházmegyei tanács határozatából irom azon tudósítást, miszerint a kurátor maga fejétől semmiféle executiót ne legyen, hanem a mit, mint felveendő, meghatároz a presbiterium, irassék föl az egyházmegyei hatóságnak, s csak is az egyházmegyei tanácsnak, vagy partialis synodusnak, vagy esperesnek megerősítése után lehet és leszen a curátor által exequálódó.”

Ezzel, édes curátor uram! ama jó törvénynek mind két szárnya leváratott s széles ut nyitott a zavar- és rendetlenségre. Ez ominosus utasítás miatt kellett és kell nekünk is annyit vesződnünk némely hitvány ember makacskodásával, a miatt kellett és kell annyi kárt szenvednünk. Mert még azon esetben is, ha a t. dullóbiztos ur és a falusbíró a legpontosabban járnának el köteleességükben, még akkor is — mondom — míg a presbiterium ítélete és jelentése a mlts egyházmegyei tanácshoz, vagy a t. partialis synodushoz, vagy a n. t. esperes urhoz, s onnan a t. tisztséghez, t. alkirálybíró urhoz, t. dullóbiztos urhoz és végre a falusbíróhoz elzarándokol: addig a megyebuzája újból kizöldülhet, szántója parlagban heverhet, füve a lábán száradhat, temploma, tornya, épületjei, kerítése akár le is dülhetnek, s a belső emberek szénája, buzája a mezőn pusztulhat, bugjaik, asztagaik akár fenéig ázhatnak stb.

Oh be igazán mindja, tisz. uram!

Igaz biz a, curátor uram! s higgye el, nem is lesz a máskint mind addig, míg a mlts egyházmegyei tanács ama veszedelmes határozatát vissza nem vonja, s a falusbírót a t. tisztség által szigorúan nem utasíttatnak ama kegyelmes királyi rendelet értelmében is kötelezéseik pontos teljesítésére.

Oh! bár az Isten vezérelné azon jó uraknak szívet és lelkét oda, hogy akint cselekednének, miként tisz. uram elmondá! Bizony sok bajtól, sok nyügtől, hátramaradástól és kártól mentenék meg az eklézsiákat és belső embereket.

— De hát t. uram! a mlts egyházmegyei tanács vajjon mit gondolt akkor, midőn az eklézsiákra rótt 45 o. é. forint közgyűlés tartási

költség befizetését a gyűlés előtt csak 17 nappal tudatja velünk? Hiszen az eklézsiának nem áll zsákkal a pénze, hogy bár mely időben, kimarkáshassuk belőle a 45 frtokat. Már a templom meszeléssel és a kömivesekkel mit csinálunk, mivel fizetjük őket? ha a számukra gyűjtött pénzt ide adjuk!

Bizony, ez baj! curátor uram! bár csak egy hónappal tudatták volna előbb, hogy mi következik a gyűlés tartással, akkor máskint rendelkezünk volna...

Hát, tisz. uram! azt a sok ezerekre menő ok nélküli nyugdíjazást nem törölte még el az országgyűlés?

Nem biz azt még, curátor uram!

De hát miért nem? tisz. uram!

Meg van annak is a maga oka, curátor uram! mert lássa, most is mennyi ellensége van a kormánynak minden igaz ok nélkül, — s ha a nyugdíjazást megszüntetné, akkor még több lenne. Hanem eljő annak is az ideje.

Igen, t. uram! de az még sem talál, hogy a kik a haza és nemzet ellenségeinek szolgáltak, s a honi törvény és nép elnyomására segítségül voltak, büntetés helyett még jutalmat kapjanak. Ezt én sehogy sem tudom megérteni. A kik a jogtörő kormány alatt szolgáltak, mert a szegénység rákényszerítette őket, s szolgálatjuk alatt a népen könnyíteni igyekeztek, azoknak — ha most is szegénységben vannak — igen is adjanak; de a kik nem voltak rászorulva, s még is hivatalt vállaltak, azokat, ha már nem büntetik: legalább né jutalmazza büneikért. Még ha mind oly szegények és dologtehetetlenek volna, hogy nyugdíj nélkül koldulásra jutnának: akkor könnyű lenne nekik a kénytelenek őket nyakunkon tűrni: bizony szívesen megadhatjuk nekik azt a pár forintot, csak, hogy szabadulhattunk tőlük; annyival inkább, midőn arról lehet szó, hogy kibékülés (szabadság) nyugdíjjal — vagy provizorium (szolgaság) egész fizetéssel. Itt könnyű a választás! Beszéljünk egyébről. Van-e még valami kérdezni valója?

Ne zsimbelődjék, curátor uram! mindennek oka foka van. Minden államnak becsületbeli kötelessége volt hivatalnokait nyugdíjazni s így midőn oly szerencsések vagyunk, hogy ama régi elvüket nyugdíjazhatjuk s nem vagyunk többé kénytelenek őket nyakunkon tűrni: bizony szívesen megadhatjuk nekik azt a pár forintot, csak, hogy szabadulhattunk tőlük; annyival inkább, midőn arról lehet szó, hogy kibékülés (szabadság) nyugdíjjal — vagy provizorium (szolgaság) egész fizetéssel. Itt könnyű a választás! Beszéljünk egyébről. Van-e még valami kérdezni valója?

másokat tesznek, mi okon ezek vallomása sem együtt, sem külön véve egy gyanúkat nem képez, ezért ezen tanuk vallomásából vádlott ellen erősebb sem vétethetik, annyival kevésbé, mert tény az, hogy vádlottnak néhai Bardocz Eleknek még egy 5—6000 frtos számadása is volt, azonkívül több kisebb nagyobb váltói Bardocz Elektől.

Ötödik gyanúknak a vétetik fel, hogy a szóbanforgó váltó kétértelműleg lenne kiállítva: számmal 21.000, betűvel pedig 120.000-re, értéke nem lenne kitéve; sem az, hogy tudósítás-vagy tudósítás nélkül fizetessék, — a zálogokmány pedig úgy fogalmazva, hogy aláírás tanuk előtt történjék, tanu felvéve pedig nincs, — mire nézve megjegyzem, mikép vádlott írni és olvasni latin vagy német betűkkel nem tud, tehát feltenni sem lehet azt, hogy az érdekelt okmányok vádlott által készítették volna, s azokban azt említett hiányok vádlott által ejtettek volna, arról sincs semmi bizonyíték a jelen ügyben, hogy ezen okmányok készítésére vádlott valakit valaha megaltalt volna, s azokat más által tiltott uton készítette, vagy készíttetni igyekezett volna; a váltó kitöltve adatott át vádlottnak Bardocz Elek által, — a zálogokmány nyilvános és magán egyénektől kért tanácsok után készítettett Pollák Náthán által, ugy, a mint az van, azokban a néhai Bardocz Elek halála miatt már nem segíthetett, következésképp neki ezen hiányok terhére fel nem rovatthatnak, — épen e mutatja, hogy vádlottnak nem volt gonosz szándéka hamis okmányokat készíttetni, s így büntényt elkövetni, mert nem igyekezett a zálogokmányhoz tanukat szerezni, mikor észre is vette, hogy oda tanuk szükségeltetnek, és nem igyekezett, az említett okmány helyett más okmányt hamisíttatni,

Van bizony, t. uram! rég akarom kérdeni, hogy vajjon azo k a deputatus urak tudják-e, hogy az erkölcsi elenség, kicsapongás, fajtalanság, vadházasság, vallástalanúság, templomkerülés, éjjeli tivornyázás, ünnepi korcsmai dorbézolás, részeskedés, ebből származó tolvajság és mindek felett az éktelen káromkodás mily borzasztólag elharapodztak a nép között? s ha tudják: miért nem hoznak azok ellen szigorú törvényeket? — A rossz világ előtt is volt, édes t. uram! rossz ember, — volt részeges, tolvaj, vallástalan, trágár beszédű stb. De a világért sem annyi, mint most. Isten káromló pedig még hirül sem találtatott. 56 éves vagyok már, Isten kegyelméből, de oly éktelen káromlásról, milyent most minden lépten nyoman hallhatni, még csak fogalmam sem volt. Borzad az embernek a szíve és felháborodik a lelke azoknak hallására. Tudom én, gyermekkoromban és ifjúságomban, ha valaki csak egy teremtetett mondott, ujjal mutatott rá mindenki és iszonyodva kerülte minden ember, mint valami csuda-szörnyetegét. — És most? most a gyermek káromlások és trágár szövegek kezdik tanulni a beszédet, — az ifjak vetekednek egymással a cifrábbnál cifrább káromló és trágár kifejezésekben, — a közép korúak és öregek — istenes beszédek helyett — undok káromlásokban és éktelen szavakban adnak példát az ifjabbaknak... És ez csak a rossz világ után van így, — azelőtt — legalább Erdélyben — soha hirét sem hallottam. Nagy tilalma is volt akkor a káromlásnak. Mikor a dulló belépett a faluba, legelső kérdése is a volt: kik az adtázók, teremtetettézők? s ha valakit bejelentettek: addig el nem ment, míg az 5 frt büntetést fel nem vette rajta. Szentek, Krisztus és Isten szidásért pedig, ha vagy egy történetesen találtatott, nem volt elég az 5 forint, hanem testi súlyos büntetés is alkalmaztatott. Bizony nem lenne kár azt a régi jó törvényt most is alkalmazásba venni. Iskolákra és más jótékony célokra szép summácska gyűlne belőle. De most, hogy van a dolog? nemcsak, hogy semmi tilalma és büntetése nincs a káromlásnak; hanem némely tisztviselők még magok adják a jó, illetőleg rossz példát az alattvalóknak. Én magam fűleimmel hallottam hivatali viselők szájából számtalanszor logundokabb káromlásokat és fajtalán beszédeket. Nem régebben egy dulló urat meg is szólítottam érette, szemére hányván, hogy pap-fiú és dullóbiztos léte, hogy nem tartja Istene- és hivatala elleni bűnnek? s még azt felelte rá, hogy nem is ügyes ember, a ki nem tud jól káromkodni. Nó, aztán hová menjünk? hol keressünk orvasságot, ha a gyógyszerek is

melyekhez tanuk nem lettek volna szükségesek, mi okon ezen ténykörülmenyekből ellene gyanúkat nem formáltathatunk!

Hatodik gyanúknak a vétethetik fel vádlott ellen, hogy vádlottnak vagyoni állása sem engedte volna, hogy néhai Bardocz Eleknek 21 ezer forintot kölcsönözhesse, — mire nézve megjegyzem, mikép ezen állítására az államügyészségnek fennebb már megfelelttem, s azon észrevételemhez ezennel is ragaszkodom, — itt csak azt jegyzem meg, hogy ezen állításban határozott igazságot constatalni nem lehet, teljes bizonyítás nélkül pedig gyanúkat nem létezik.

A fennebbi gyanúkhöz még azt is állítja az államügyész ur, hogy vádlott hamis védelmet tett volna, mert

azt állította, hogy 1858-ban néhai Bardocz Elek neki már 18 ezer forintal tartozott, de nem tudta volna bizonyítani, — mire nézve megjegyzem, mikép Baruch Mendelsohn világosan valja, hogy vádlottnál azon időben 17—18 ezer forintos váltót látott, s vádlott nem oka annak, hogy ezen tanu meg nem eskettetett. — Mendel Degenfeld, Éfraim Hirsch és Reichel József határozottan valják, hogy néhai Bardocz Elek előttük elesmerte, mikép ő vádlottnak 20 ezer forint körül tartozik — vádlott nem oka annak, hogy Éfraim Hirsch sem eskettetett meg, és a mentő tanuk mellőzésével védelmében megrövidült, de ez neki nem tulajdoníthatatik; mert az államügyészség részéről sem tanusítottatott a vádlott állításának ellenkezője, s kinek mi pénze, vagy vagyona van, ennek bizonyítása tanuk által nem is eszközölhető.

(Vége következik.)

T Á R C S A.

Neumann Izrael váltóhamisítás bűnygyében ügyvéd Kozma Endre által mondott védbeszéd.

Tisztelt törvényszék!

(Folytatás)

Negyedik gyanúknak a vétetik fel, mint-ha néhai Bardocz Elek, Miálovics Viktor, Bartók Sigmond, Örnagy, Szöcs Albert, gróf Bethlen Sándor előtt azt nyilvánította volna, hogy ő vádlottnak semmivel sem tartozik, kivéven némely csekély malom építkezési differentiát, — mire nézve megjegyzem, mikép ezen tanuk közül egyik sem támogatta a másik vallomását, Örnagy Szöcs Albert azt vallja, hogy Bardocz Elek neki azt mondotta volna, mikép vádlottnak semmivel sem tartozik, kivéven egy kevés malomépítési differentiát, gróf Bethlen Sándor nem vall ezen differentiáról, csak azt vallja, hogy néhai Bardocz Elek azt mondotta volna, mikép vádlottnak semmivel sem tartozik — Bartók Sigmond vall egy csekély összeget, de az nem egyenlő Örnagy Szöcs Albert vallomásával, s Bartók Sigmond, ki azt vallja, hogy vádlott előtte elesmerte volna, mikép néhai Bardocz Elek vádlottnak csak valami 2000 forinttal tartozik, ellenkezésben van még tanu Püspöki Antallal is, ki különben vádlottnak ellensége is, a ki azt vallja, hogy vádlott előtte azt esmerte volna be, mikép néhai Bardocz Elek csak mintegy 4—5000 frttal tartoznék, szóval ezen tanuk sem nem egy időről, sem nem egy összegről vallanak, hanem mind az időben, mind a Bardocz Elek, mind a vádlott nyilatkozatára nézve egymástól különböző vallo-

méreggő változtak? Erről készítenének ékes dictiókat és dörgelemes interpellációkat azok a bal urak, akkor bizony még én is megélném őket...

Elég szomorú dolog biz a, curátor uram! a miket elmondta.

Elég ugyan, édes t. uram! elég szomorú, nem csak azért, hogy az irás szavai szerint, a részegesek, dobzódók, családok, tolvajok, házasságtörők, versengők, irigykedők, visszavonók, pártitók, botránkoztatók, vételre csábítók s ezekhez hasonló és istenkáromlók az Isten országának örökösei nem lehetnek, nem csak ezért, mondom, mert az olyan megtérni nem akaró megátalkodottakat ördög vigye a hetvenhetedik poklon is túl; hanem szomorú főként azért, mivel becsületes: jó érzésű, vallásos lelkületű és — illedelemhez szokott ember nem léphet ki miattok az utcára a nélkül, hogy minden lépten nyomon meg ne botránkozzék és fel ne háborodjék, nem élvezheti a társadalomban azt a csendes és nyugodt életet, melynek élvezhetése reményében hordozza az állam terheit; miattok a status nem felelhet meg azon célúnak, melyért alkotva van; miattok nem valósulhat meg a földön Istennek azon akaratja, mely szerint az emberek — a keblükbe oltott társasági ösztönt követve — társasélet által boldogítsák egymást. De szomorú nemzeti tekintetben is, mert a mely nemzetnek fiai és leányai erkölcsükben és erényükben megromolnak, romlás- és pusztulás annak a vége...

(Folytatása köv.)

A városi képviselőtestület

szeptember 6-ki ülésén a jegyzőkönyv hitelesítése után:

Népszámlálás ügyében kiküldendő bizottmányba kijelölés útján kikiáltattak: elnök: Kovács Soma tagok; Lokodi János, Baruch Adolf, Csiki Károly, Medgyesfalvi László, Petelei János, Wagner Frigyes, Jeddi Sándor, Molnár Zsigmond, Vilman György, Burdács Alajos, Filiep József, Simon Lajos.

Törvényszéki ülnöki állomás megüresedvén ülnök Nagy Lajosnak törvényszéki elnökké lett helyettesítése által, — a választó közönség jogkörébe vágólag ülnöknek választott Rákosi József volt marosszéki törvényszéki ülnök.

A törvényszéki segélynek 1869-re utalványoztatása örvedetes tudomásul vétetett. S ez alkalommal felirat indítványoztatott, a múlt évről, hibás beszámítás útján, levont segély illeték kiadatása tárgyában.

Hajnal József egyesbíró, azon okból, mert egy az egyesbírósgában beosztott hivatalnok 15 napi szabadságra távozott, díjnokot kér felvétetűi. — Méltó indignatioval visszautasított.

Baruch Jeremiás, szeszgyáros kéri, hogy a két hid között két gyára közül az alsó előtt vasrácsot állíthasson fel, a gyár előtt elvonuló árok szélére, s minthogy így a közönség földéből is foglalna, kéri azt becsárban átengedni, — továbbá, hogy a gyáraiból kibocsátandó folyadékokat ez uton vezethesse a Marosba. — Az előadó tanácsos uran kívül egy tag feltételesen a többi hozzászólók pedig semmi szin alatt tért nem akarván a különben is keskeny utból elidegeníteni, a nagy többség határozott véleménye vala, miszerint a kért tér meg nem adathatik, — a gyári ronda kifolyásnak eltávolítása s általában az említett két hid közötti közlekedési utnak szabad forgalmi állapotban tartása a rendőrség különös figyelmébe lőn ajánlva. — Azonban a kimondott határozatban, a kérésnek és arra nézve történt határozott nyilatkozatoknak mellőzésével, az ügynek csak második felére lett figyelem fordítva, a menyiben az építkezési bizottság meg lőn bízva, hogy a két hid közötti közlekedési utnak gyökeres javítása és célszerű rendezése felől, szakértők felvétele mellett, ki-dolgozandó véleményét adjon be. Történt interpellációra azonban, hogy hát a kérésre mi válasz fog adatni, felvilágosításul mondatott, hogy a kérés ellátása függ majd a kiküldött bizottmány beadandó véleményétől, — mely 15 napra beváratik. Reméljük, hogy nem fog e bizottmány úgy járni el, mint azon más bizottság, mely bizonyos terület cserében közös egység alapján történendő végrehajtásra küldtetett ki s aztán sem

a végrehajtást soha sem eszközölte, sem a ne-taláni akadályt soha be nem jelentette.

Jelinek mérnök július hóról még benlevő 50 frtot kér utalványoztatni; utalványoztatik.

És itt újból a régi rendetlenség, a tagok a mint veszik észre, hogy a tárgyak vége felé járnak, ott hagyják a gyűlést, — most is még alig indult meg javában a tárgyalás, már el-siettek a tagok, úgy, hogy az elnök főbíró ur által egy építendő színház ügyében meleg szavakkal tett indítvány, tagok hiánya miatt, nem tárgyalhatván, más gyűlésre halasztatott.

— r. n. —

Színház.

☉ Szept. 4-én: Lázár a pásztor! dráma 5 felvonásban. Gyermekkorom boldog emlékeit ujtá fel a régiségek porlepte gyűjteményéből előhalászott ezen, szinte már el is feledett ódon-ság, melyet a jelen század 3-ik évtizedének végén a vándorszínészet egykori jelesei oly kedvtelve s annyi tapintattal kisérve adtak. Negyedszázadnál több vonult el azóta fejünk fölött, a magyar közönség a műveltségben jóformán előre haladt, műizlésünk finomodott, a színészet egészen más irányt vőn, s Lázár a pásztor senkitől sem fájlalva, a feledés tengerébe merült; hanem szintársulatunk művezetője azt egykoru társaival (Hinkó, — Korona és vérpad, — Eszmerálda, — Szapári, — és Harminecz év egy kártyás életéből stb. stb.-vel együtt) jónak látta a vásárhelyi közönségnek újra bemutatni, s a mi publicumunknak számban legalább tekintélyes része megmutatta, hogy az igazgató jól számított s a nagytömeg izlését jobban ismeri, mint e lap műkritikusa, ki elég merész-séggel birt ily nemű darabok helyett inkább Aesopus, — Az utolsó lengyelkővet Budán című daraboknak ismétlését sürgetni a mivelt közönség nevében! — Említett ódon-ságot népes közönség előtt adták, s Prielle a czim-szerepben, helyes játékaért méltó tapsokat aratott.

Szept. 5-én: Ubrik Borbála ötödször és az idényben utoljára, a fulladásig tömött karzat kivételével már jóformán meggyérült s jobbadán vidékiekből kiállított közönség előtt. Bármily jelesen adá is Kassainé Ubrik Borbála szerepét, — mely jóslatunk szerint — kezei között művészi egésszé domborodott ki; bármennyire mulattatott is abban Kassay bámulatra méltó masquirozásával, arczjátékával, a laza alkotású silány darab nem lett volna képes többé (a hely-beli közönségből legalább) tele házakat várásolni elő.

Szept. 6-án Szép Galathea és Tiz leány. — E közkedvességű operettek mindenike most harmadszor került szinre a társulat itt mulatása alatt, meglehetősen tele ház előtt. — A főszereplők ezuttal is tetszést arattak, különösen Gerecsné, ki tán egyik operettben sem énekelt oly kedvesen mint Galatheában.

Mire e szemle megjelenik, a társulat tán már utolsó előadását hirdeti a nyári idényben, s midőn e sorokban annak kiválóbb tagjaitól szives búcsút veszünk, nem lesz fölösleges röviden megemlékezni e jól szervezett, népes társulat működési köréről. — Összesen 77—78 előadás alatt szinre hozott: 27 komolyabb drámát, szomorujátékot, 20 vígjátékot és népszínművet, 14 operát és 8 operettet. — Az operák közül 3 magyar, 1 német, a többi olasz zeneszerzőktől, s ezek általában, valamint az operettek is mind a jelesebbek közül válogatva; mit a drámai szakra nézve bajosabbau mondhatnánk el ily általánosságban, a mennyiben néhány bemohosodott régiség helyett másokat óhajtottunk volna a jelen kiválóbb szinművei közül. — Hanem mindent összevéve, bizonyára kellemesen fogunk visszaemlékezni műküdésükre s úgy hiszem egy ilyen vidéki város műpártolási buzgalmaival a távozó társulat is, átlagos számításal, meg lehet elégedve. — Tehát Isten velünk, a viszonzatásig!

KÜLFÖLD.

FRANCZIAORSZÁG. Napoleon császár egészségi állapotán kívül, mely a félhivatalos újság szerint, annyira helyre állt, hogy rendes életmódját folytathatja, van egyéb is mit a tá-

virda érdemesnek tart közölni. És ez: Napoleon herceg támadó beszéde, melyet a senatus e hó 1-jén tartott ülésén mondott. A herceg általában elfogadta ugyan a senatus consultumot; de annak fogatkozásait is felemlíté. Szerinte: a miniszterek felelőssége rosszul van meghatározva; a senatusnak második kamarának kellene lenni, törvényhozó hatalommal birni, s választás útján alakulni; azon senatus végzésnek, mely az alkotmányról való vitákat eltiltja, ellikellene törölni. E beszédre a belügyminiszter felelt, s kijelenté, hogy a herceg nézeteiben, a senatus összeállítását illetőleg, nem osztozik.

Egyik francia lap e hó 3-ról közli azon hirt, hogy a kormány egy képviselőt sem fog küldeni a romai Zsinatra. Ha e hír csakugyan valónak bizonyul be, nagy események előpostája. Ha a szent székhelyebb szolgálja, a legkatholikusab fejedelem is távol marad a zsinattól; ha ő is Péterré válik; ha még Brutus is, ki fog még vele tartani?

ANGLIA. A nagy mozgalom, mely a száraz földi tőzsdéket annyira megtánczoltatta, a londonin is érezhető volt. A „Times“ erélyesen kel ki ugyan a tulzó hírek ellen, de nem tagadja, hogy a császári családnak néhány agályos napja volt. Az orvosok nyilatkozatai alapján mondja, hogy a császár talán még sok évet élhet, de új roham is támadhatja meg minden pillanatban, s ezért azon kötelességeket adja elő, melyek ily viszonyok között a császárra, s családjára hárólanak. Hosszason inti Napoleon herceget, s a császárnét, hogy köztudatu ellen-ségeskedéseiket kiegyenlítve, közösen oda működjenek, hogy a császár halála esetében, a kiskoru tronörökös mellett erős regensség lehessen.

NÉMETORSZÁG. A heidelbergi német jogász gyűlés, melyen angolok, hollandok, olaszok, s magyarok is 18-an, jelentek meg, több indítványok és határozatok között, melyek inkább csak német viszonyokra vonatkoznak, következő érdekes elvi nyilatkozatokat, s határozatokat alapított meg: a polgári házasság, az állam és egyház közötti viszounak Németországon megfelel; a polgári házasság általános behozatalával, a vallás különbségéből eredő házassági akadály is ellöröndő; részvénytársaságok és más társulatok alakítására, állami jóváhagyás ne legyen szükséges, hanem az egylet kötelezettségeiért, minden egyes egyleti tag, egész vagyonával álljon jót.

VEGYES.

* Királyné ő Felsége, a pesti lapok biztos hiriei szerint, ha az idő kedvező, Ischeli tartózkodását rövidebbre szabja, hogy az őszi napokat Magyarországon tölthesse.

* József főherceg még e hó folytán Pozsonyba, Kassára és Szebenbe utazik és az odarendelt kerületi tanzászlóaljak fölött szemlét tartand.

* A marosi ref. egyház-megye képviselő-e hó 6-kán nyitá meg rendes közgyűlést. A megnyitás ünnepélyes volt, a reformatusok várbeli nagytemplomában, mikor is t. Erdélyi Sámuel ur emelkedett szellemű egyházi beszédet tartott. A tanácskozások a székház nagytermében folytak; elnököl esperes nt. Péterfi József ur talpraesett s az egyházi élet minden mozzanatát felölelő megnyitó beszéde után, a gyűlés mindenek előtt két egyházmegyei jegyzőt választott; egy judicialist — t. Vályi Pál, — és egy politicit — t. Pap Elek urak személyében. Az első nap köztanácskozása evel réget ért, a kedélyes közebéd után egyes bizottmányok végzván munkájukat. — A második nap tárgyai közül, mint érdekesebbeket, kiemeljük a gyűlés azon határozatát, mely szerint a pápa zsinati meghívóját hivatalosan nem véli sem tárgyalandónak, sem visszautasítandónak, — és azon bizottmányi munkálatot, mely a múlt évi népis-kolai törvényre vonatkozik.

* Egyházi hivatalaink dotatiojának szomorú példájául fölemlítjük, hogy a m-bóói lelkész hivataláról lemondván gazdálkodási pályára lépett, mivel eddigi állomása a mindennapi kenyérrel sem látta el. — Hanem autonómiaink: az megvan...

* A marosvásárhelyi központi bizottmány tegnap tartá az új követválasztás tárgyában első ülését, a választók összeírási íveink kiegészítésére tévén meg a törvényszerű intézkedéseket.

* Maroszszerk központi bizottmánya e hó 13-án tartja második ülését, midőn a követválasztás napjai határozatnak meg.

* A reformátusok helybeli főiskolája f. hó 6-án ülé meg a jelen iskolai év ünnepélyes megnyitását. Szász Béla alkalmi imája és Bihari Sándor — igazgató tanár — lelkes megnyitó beszéde után az iskolai törvények olvastattak föl.

* Ploestről tudósítanak, hogy ott a napokban egy magyar izraelitát fogott el a rendőrség, ki magyar utleveleket árulgatott, darabját 6—10 aranyért. Páratlan g'scheft!! Valjon hol tehetett szert ez árucikkre, melyekkel magának aranyakat s a starostoknak alattvalókat igyekezett toborozni? Ments meg uram az ilyen hazafiságtól!!

(-t-) Nyomda hiba. A „M. P.”-ban azt a cikksorozatot, mely a debreczeni hírhedt határozat védelmére kel, s Ballagi Mórt kifigurázni akarja, nem Cato: hanem Kató írhatta.

Bécsi börzei árkelet. (1869. sept. 6-án.)		
5% metalliques		58.50
5% nemzeti kölcsön		67.30
1860 államkölcsön		89.59
Bankrészvény		714.—
Hitelrészvény		244.—
London		123.75
Ezüst		121.—
Arany		5.91
Erd. földt. ment. kötvény		77.

Laptulajdonos és felelős szerkesztő:
SZÁSZ BÉLA.

Nyilttér.*)

Porges Károly, első nyilv. felsőbb kereskedelmi tanintézete Bécsben (Praterstrasse, nr. 32.) közelebből tévé közzé évi jelentését. A terjedelmes füzet két jeles értekezést tartalmaz az igazgató gyakorlott tollából, melyeknek elsője „Waarencalculation” czim alatt egy szám-tani tanulmány, míg a második „Táblázat a bécsi kereskedelmi lapban jegyzett tárgyak kiszámítására” minden kereskedelmi iroda számára nélkülözhetlen összeállítást tartalmaz. Egy törzénelmi vázlat: „Dr. Becher Joachim János. cs. kir. kereskedelmi tanácsos, a 17-ik században, Doublie L. tanár tollából; az „íróntinta” czimű cikk Kletziński Vincze tanártól; egy kis értekezés: „Miért világnyelv a francia?” ezimen Breánt Henri úrtól képezik a füzet érdekes tartalmát. Mint abból értesülünk, a tanintézet terjedelme a lefolyt év alatt tetemesen nagyobbodott; 428 hallgató látogató, kik is tanpályájuk végeztével, az igazgatóság részéről a legönzetlenebb módon helyeztetek el.

* E rovat alatt megjelenő cikkekért nem vállal felelősséget a Szerk.

HIRDETMEÉNYEK.

(87)

2—6

Legnagyobb választéku varrógép-raktár Boér Sándornál

Kolozsvártt, bel-magyarúteza 318. szám alatt.

E raktár valamennyi szerkezetű, jelesen *Wheeler és Wilson, Grover és Raker, Wilcox és Gibbs, Howe, Raymond, Bollmann* sat. féle gépekkel úgy el van látva, hogy különböző czélokra u. m. családi használatra, fehérnemű és női munka varrásra, valamint férfi czipész-, szíjgyártó-, női

czipész-, férfi szabó-, női szabó munkákra mind külön, szakértelemmel választott gépekkel szolgálhat, még pedig leszállított áron, és aránylag jutányosabban, mint bárhol írásbeli jótállás, alapos ingyentanítás és könnyített fizetési módozat mellett.

Találhatók ott tovább: több fajta eddig itt nem ismert és gyakorlati használatra igen alkalmas

kézi varrógépek

20 forinttól kezdődőleg; végre varrógépi tű, czérna és selyem.

Egyszersmind mindennemű női munka, gépi és kézi varrás elkészítése elvállaltatik.

Vidéki megrendelések pontos végrehajtása mellett, tudakoló levelekre posta fordultával válaszoltatnak.

(88)

2—6

Nincs olcsóbb!! és jobb világítás mint a kátrányszesz (Petroleum)

ezen állítást indokolni szükség feletti, mert tény, hogy a jelen évtized alatt e czik oly óriási előhaladást tett, melyhez hasonlót ez idő szerint a kereskedelmi világ felmutatni nem tud.

Alólírt, mint ki nyolcz év óta kiváló figyelmemet ez üzletágra fordítám, tisztelettel tudatom a n. é. közönséggel, miszerint tetemes mennyiségre kötött szerződéseim nyomán a jelen téli idény alatt is, oly tiszta, veszélyt nem okozható gyultalan anyagot szolgálók, mint a milyennek árulhatását az 1866-dik év januárius 27-én kiadott törvény engedélyezte, ugyan ehez megkívántató

lámpák

raktáromban oly mennyiség és minden igényeket kielégíthető választékban találhatók, milyennel még ez ideig nem rendelkeztem, még pedig a mult évi áraknál jutányosabban (ismét eladók külön kedvezményben részesülnek) a midőn ezeket a n. é. közönség figyelmébe ajánlom, a némi előitéletek által tartozkodók részére tisztelettel tudatom, hogy a nállam vásárlandó lámpákat **nyolcz napi** használat után a **vételár teljes megtérítése** mellett visszaveszem, egyszersmind jól rendezett fűszer üzletemet, szilárd és pontos szolgálat mellet ajánlván.

Staibl Antal,
Széchenyitér 548. szám.

(90)

1—6

Első nyilvános felsőbb kereskedelmi tanintézet

Bécsben. Praterstrasse Nro. 32.

A legközelebbi tanév kezdődik folyó év október 4-kén. A beiratások sept. 25-kén kezdve történnek; programokat az igazgatóság kívánatra díjmentesen küld.

Porges Károly,
igazgató.

(85)

5—8

Pénzt!!!

Váltók, utalványok, kihuzott sorsjegyek és kereskedelmi kötvények megvásárlását,

Részvényekre, raklevelekre, iparvállalatok kötokmányaira, valamint jelzálogilag biztosított vagy bizonyos határidőben lejárandó követelésekre,

Földtehermentesítési kötvények, részvények, magánkötvények és más értékpapírok vásárlását,

Váltók, évi járulékok, kamatok, osztalékok, szelvények behajtását és elszerzésit,

Kereskedelmi, ipar s más közgazdasági vállalatok életbelépetését és azokban való részvevőt:

Eszközöli az engedményezett
Ügyvivőség és Eszközleési iroda
Maros-Vásárhelytt.

(75)

9—10

Kiadó vendéglő.

M.-Vásárhelytt a **Lénárt Károly** mindedig jó hirben álló **vendéglője**, egy nagyobb szerű üzletet folytatni ohajtó vendéglősné, a jövő **Szt-Mihály** naptól kezdőleg a legkedvezőbb feltételek alatt kiadó. All ezen vendéglő egy nagy **bálteremből**, melyben jelenleg a kolozsvári nemzeti színtársulat tartja előadásait; mellék ebédlő és **vacsoráló szobákkal** és **nyári mulató-kerttel**. Értekezhetni szóval vagy levél útján

M.-Vásárhelytt, vendéglő tulajdonos
Lénárt Károlylyal.